

Una aproximació a la situació de la promoció de l'alumnat de secundària i batxillerat per nacionalitats: el cas de l'IES Bendinat

Lluís Vidaña

RESUM

L'increment de la població estrangera en edat escolar ha deixat de ser una de les principals preocupacions del sistema educatiu de les Illes Balears, en part per l'aturada d'aquest increment anual i el desenvolupament creixent d'una tendència de retorn dels països d'origen. Durant els tres darrers cursos escolars el nombre d'alumnes estrangers matriculats al sistema educatiu de les Illes Balears ha davallat un total de 1.472 alumnes, que representen el 5,2 % del total.

A pesar que la tendència anterior és certa, no convé perdre de vista la necessitat de treballar per la integració intercultural de l'alumnat balear. En aquest sentit, la hipòtesi de treball de l'estudi recollida a l'article consisteix a considerar l'èxit escolar com una de les vies o mecanismes més efectius per facilitar i millorar la integració.

Des del pragmatisme, un aspecte clau és la promoció de l'alumnat espanyol i estranger, tant al final de l'etapa d'educació secundària obligatòria (ESO) i en conseqüència per a l'obtenció del graduat corresponent, com en l'obtenció del títol de batxillerat, que permet l'accés a estudis universitaris.

Per això, ens hem apropat a la realitat d'un institut de Mallorca ubicat al municipi de Calvià, amb unes característiques socioeconòmiques de la comunitat educativa molt específiques, que es podrien definir com de classe social mitjana-alta i procedència multicultural, amb la finalitat d'analitzar els resultats acadèmics de 4t d'ESO i 2n de batxillerat i comprovar si el factor nacionalitat és significatiu o no.

RESUMEN

El incremento de la población extranjera en edad escolar ha dejado de ser una de las mayores preocupaciones del sistema escolar de las Islas Baleares, en parte por la interrupción de su incremento anual y el desarrollo creciente de la tendencia a regresar a sus países de origen. Durante los tres últimos cursos escolares el número de alumnos extranjeros matriculados en el sistema educativo de las Islas Baleares ha bajado un total de 1.472 alumnos, que representan el 5,2% del total.

A pesar de que la tendencia anterior es cierta, no conviene perder de vista la necesidad de trabajar para la integración intercultural del alumnado balear. En este sentido, la hipótesis de trabajo del estudio recogido en el artículo consiste en considerar el éxito escolar como una de las vías o mecanismos más eficaces para facilitar y mejorar la integración.

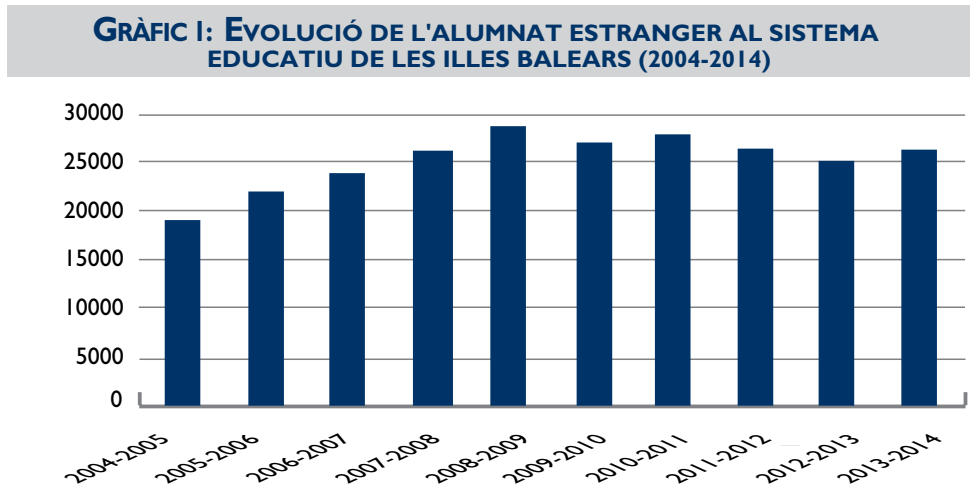
Desde el pragmatismo, un aspecto clave es la promoción del alumnado español y extranjero, tanto al final de la etapa de educación secundaria obligatoria (ESO) y, en consecuencia para la obtención del graduado correspondiente, como en la obtención del título de bachillerato, que permite el acceso a estudios universitarios.

Por este motivo, nos hemos acercado a la realidad de un instituto de Mallorca ubicado en el municipio de Calvià, con unas características socioeconómicas muy específicas, por parte de su comunidad educativa, que podemos definir como de clase social media-alta y procedencia multicultural, con la finalidad de analizar los resultados de 4º de la ESO y 2º de bachillerato, y comprobar si el factor nacionalidad es significativo.

I. LES DADES DEMOGRÀFIQUES

La població escolar estrangera matriculada al sistema educatiu de les Illes Balears durant el curs 2013-2014 és de 26.339 alumnes, dada semblant a la de fa dos anys. En relació amb el curs anterior, durant el qual hi havia 25.134 alumnes estrangers a les Illes Balears, s'observa un increment de **1.205** alumnes estrangers (5,03%).

Gràfic I. Evolució de l'alumnat estranger al sistema educatiu de les Illes Balears (2004-2014)

Font: Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats.

QUADRE I. EVOLUCIÓ DE L'ALUMNAT ESTRANGER AL SISTEMA EDUCATIU DE LES ILLES BALEARS (2004-2014)

Curs	Alumnat estranger	Increment	Percentatge
2004-2005	19023	2375	12,48
2005-2006	21898	2875	13,12
2006-2007	23802	1904	8,01
2007-2008	26110	2308	8,83
2008-2009	28568	2458	8,6
2009-2010	26975	-1593	-5,91
2010-2011	27871	896	3,21
2011-2012	26413	-1458	-5,52
2012-2013	25134	-1279	-4,84
2013-2014	26339	1265	5,03

Font: Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats.

L'augment d'alumnat estranger no és general. S'observa dins les etapes no obligatòries i vinculades a la formació professional (PQPI, mòduls voluntaris...). L'explicació d'aquest fet és doble:

- Aquests estudis són un refugi en temps de crisi econòmica per millorar la qualificació professional i així poder optar en el futur a una feina millor.
- I sovint es tracta d'alumnes que no han pogut obtenir el graduat de l'ESO per la via de l'ensenyament secundari ordinari.

Cal recordar que per l'adolescent estranger, dins el context de famílies amb necessitat de tenir uns ingressos econòmics, la formació sempre es troba subordinada al compliment d'una feina, fet que també pot provocar una combinació de temps de feina i temps d'estudi.

Cal contextualitzar l'alumnat estranger escolaritzat en el sistema educatiu de les Illes Balears en un conjunt més ampli, com ho és la dinàmica de la migració estrangera a la comunitat autònoma de les Illes Balears durant el darrer any. Per això, volem destacar dos aspectes: el retorn voluntari de moltes famílies i l'emigració de les Illes Balears de residents amb nacionalitat espanyola a la recerca de feina a l'estranger.

Dins el conjunt demogràfic, al llarg de l'any 2013, un total de 16.000 estrangers que residien a les Illes Balears han tornat als seus respectius països. La Direcció General d'Immigració del Govern de les Illes Balears té en funcionament un pla de retorn voluntari als països d'origen d'aquests residents estrangers de les Illes Balears que ho sol·liciten. La dotació econòmica d'aquest pla és de 400.000€ per ajudar les famílies en el viatge de tornada als seus llocs d'origen i també proporciona a les famílies necessitades ajudes de caràcter psicològic per contribuir a considerar aquesta tornada com una fase més del cicle vital i no com un fracàs. El pla de retorn voluntari s'inclou dins el Pla d'Integració del Govern de les Illes Balears, que està dotat d'un total de 2.600.000 euros.

Una altra font d'informació que cal tenir present a l'hora d'abordar estudis migratoris durant els darrers anys és el seguiment del Padró d'Espanyols Residents a l'Estranger (PERE), que presenta, pel que fa a les Illes Balears, un increment del 10,4% en relació amb l'any anterior. En xifres absolutes això implica que hi ha 24.620 persones de les Illes Balears que resideixen en altres països del món.

Dins aquest col·lectiu hi troben tant persones d'origen autòcton com persones d'origen estranger que han obtingut la nacionalitat espanyola i que posteriorment han retornat als països d'origen. Aquest fet es troba demostrat per les àrees mundials de destí d'aquesta població balear: el continent americà (63,3%), Europa (33,6%) i la resta del món (3,1%).

Així doncs, continua el retorn de la població estrangera als països d'origen, generalment famílies senceres amb menors en edat d'escolaritat obligatòria. El cas dels llatinoamericans és especialment destacable, com es veu en la davallada d'alumnat (quadre 8) dels països següents: Argentina (de 2.154 a 1.222); Colòmbia (de 1.994 a 1.300); Equador (de 2.729 a 1.885); Perú (de 423 a 273); Uruguai (de 753 a 586), i Veneçuela (de 2.006 a 157), etc.

No obstant això, el retorn per part de persones de les nacionalitats anteriors es compensa per l'arribada de persones d'altres nacionalitats, cosa que també es pot veure al quadre 8. Per esmentar

les nacionalitats que experimenten un augment més significatiu d'alumnat matriculat al sistema educatiu de les Illes Balears durant el present curs podem destacar:

Del continent africà: Marroc (de 3.985 a 6.250); Nigèria (de 317 a 623); Senegal (de 348 a 508); Mali (de 80 a 117), etc. Del continent americà: República Dominicana (de 1.112 a 1.426). Del continent europeu: Alemanya (de 1.164 a 1.462); Regne Unit (de 984 a 1.124); França (de 222 a 275); Itàlia (de 389 a 1.269), error o correcció de dades; Iugoslàvia (de 389 a 1.269), etc. Del continent asiàtic: Xina (de 573 a 766); Índia (de 208 a 238); Filipines (de 236 a 270), etc.

Si bé hi ha alumnat procedent de països del nostre entorn europeu proper, com Alemanya, Regne Unit, França, Itàlia, Iugoslàvia, etc., també es veu una tendència a l'alça d'alumnat procedent d'àrees mundials (continent americà, continent africà i continent asiàtic) que malgrat la crisi econòmica veuen un destí laboral a l'arxipèlag balear.

Aquest fet demostra que les migracions internacionals responen a motivacions i causes que sobrepassen la conjuntura i el context econòmic concret del lloc de destí. En aquest sentit, cal recordar que és bàsica la cobertura del grup de família, amics, coneguts, etc.

1.1. L'alumnat estranger per països i àrees mundials de procedència

a) Per països

A la taula de les nacionalitats estrangeres presents al sistema educatiu de les Illes Balears s'observa una davallada important en relació amb el nombre, que passa de 134 nacionalitats durant el curs 2012-2013 a 126 nacionalitats durant el curs 2013-2014.

Analitzant les nacionalitats que desapareixen d'un any a l'altre, s'observa que la xifra de l'alumnat de cadascuna és mínima (d'1 a 5 alumnes) i la majoria corresponen a països amb poca incidència migratòria a les Illes Balears. Aquests països són: Bahames, Burundi, Corea del Sud, Kuwait, Maurici, Mònaco, Seychelles i Singapur.

L'impacte de la crisi econòmica segurament es troba al darrere d'aquesta mobilitat internacional, que segurament ha provocat el retorn a les àrees d'origen, la majoria de les quals, d'altra banda, no són àrees deprimides econòmicament.

De l'observació del quadre 2 podem deduir l'existència d'un augment del nombre de nacionalitats de procedència de l'alumnat estranger fins a l'any 2012 i, posteriorment, una tendència descendent fins a l'exercici present.

QUADRE 2. TOTAL DE NACIONALITATS DE L'ALUMNAT ESTRANGER PRESENTS ALS CENTRES EDUCATIUS DE LES ILLES BALEARS (2010-2014)

Anys	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Nacionalitats	117	119	126	127	131	137	139	140	134	126

Font: Vidaña, 2014.

b) Per àrees mundials de procedència

La distribució de l'alumnat estranger per àrees mundials de procedència es troba sintetitzada al quadre següent:

QUADRE 3. ALUMNAT ESTRANGER DEL SISTEMA EDUCATIU DE LES ILLES BALEARS PER CONTINENTS DE PROCEDÈNCIA. CURS 2013-2014

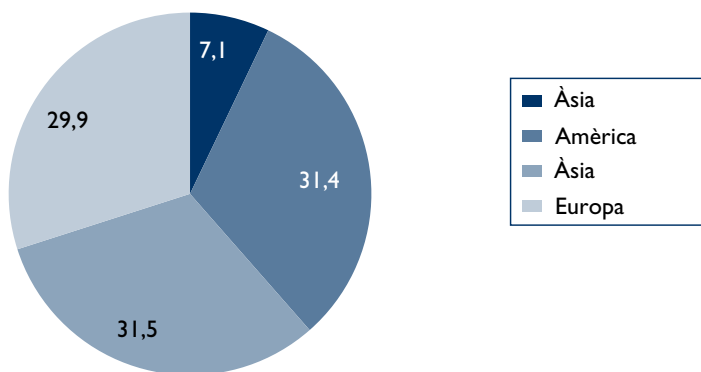
Continent	Països	Alumnat	%
Àsia	30	1.875	7,1
Amèrica	24	8.297	31,43
Àfrica	40	8.321	31,52
Europa	32	7.906	29,95
TOTAL	126	26.399	

Font: Vidaña, 2014.

Destaca, lleugerament, l'alumnat estranger procedent del continent africà amb 8.321 alumnes (31,52%) de 40 països diferents; seguit de l'alumnat originari del continent americà amb 8.297 alumnes (31,43%) de 24 països; en tercer lloc, trobem l'alumnat d'origen europeu, que és 7.906 alumnes (29,95%) i que prové de 32 països, i, finalment, l'alumnat asiàtic, quantificat en 1.875 alumnes (7,1%) originaris de 30 països diferents d'aquest continent.

La diferència més destacable en relació amb els exercicis anteriors és el fet, per primera vegada, que l'alumnat africà supera el procedent del continent americà, a causa del retorn d'una part significativa de l'alumnat llatinoamericà i de l'augment de l'alumnat marroquí durant el curs 2013-2014.

GRÀFIC 2: DISTRIBUCIÓ PERCENTUAL DE L'ALUMNAT ESTRANGER DEL SISTEMA EDUCATIU DE LES ILLES BALEARS PER CONTINENTS DE PROCEDÈNCIA. CURS 2013-2014

Font: Vidaña 2014.

I.2. Distribució de l'alumnat estranger per Illes

De la mateixa manera que en anys anteriors, es veu una correlació entre la presència d'alumnat estranger i el volum total d'alumnat de les diferents illes que formen la comunitat autònoma balear.

Així, Mallorca amb 20.490 alumnes estrangers representa el 77,61% del total d'alumnat procedent d'altres països. En segon lloc, trobem l'illa d'Eivissa, amb 4.051 alumnes estrangers, que representen el 15,34 %; en tercer lloc, l'illa de Menorca, amb 1.626 alumnes estrangers, que suposen el 6,15%, i, finalment, l'illa de Formentera, que amb 232 alumnes estrangers n'acull el 0,87%.

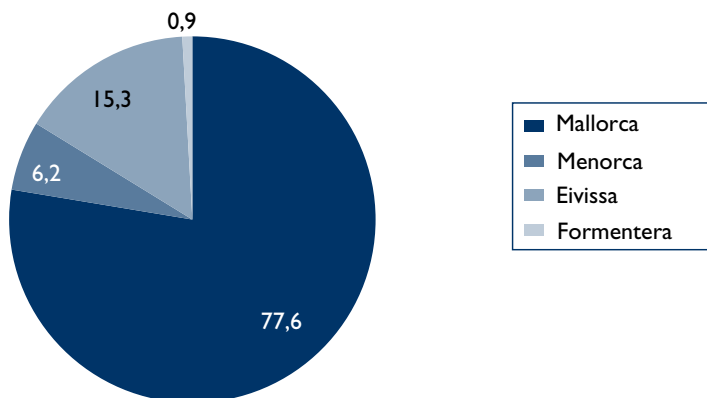
Juntament amb el percentatge anterior d'alumnat estranger a cada illa, podem fer referència al percentatge que aquests alumnes d'altres nacionalitats representen en relació amb l'alumnat matriculat a cada illa: Mallorca (14,5%) i Menorca (16,4%) es troben en percentatges més baixos que a les Pitiüses: Eivissa (20,7%) i Formentera (20,4%). Aquesta informació està desglossada al quadre 5.

QUADRE 4. DISTRIBUCIÓ DE L'ALUMNAT ESTRANGER PER ILLES. CURS 2013-2014

Illa	Alumnat estranger	%
Mallorca	20.490	77,61
Menorca	1.626	6,15
Eivissa	4.051	15,34
Formentera	232	0,87
TOTAL	26.339	100

Font: Vidaña.

GRÀFIC 3: DISTRIBUCIÓ PERCENTUAL DE L'ALUMNAT ESTRANGER PER ILLES. CURS 2013-2014

Font: Elaboració pròpia.

I.3. Matriculació de l'alumnat estranger de les Illes Balears per tipologia de centres educatius

El quadre 5 recull una àmplia informació relativa al percentatge d'alumnat estranger per illes i per tipus de centres educatius.

Durant el curs 2013-2014 el sistema educatiu de les Illes Balears té una matrícula de 171.538 alumnes, sense comptar els matriculats a la UIB. D'aquests, n'hi ha 26.399 de nacionalitat estrangera, és a dir, el 14,83%.

Aquest alumnat es distribueix de la manera següent per conjunts insulars:

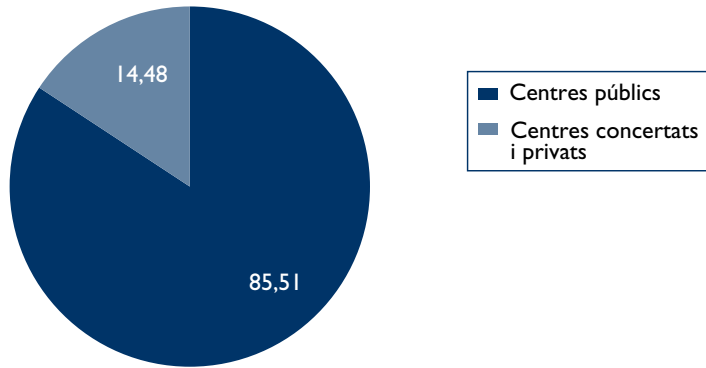
Mallorca té 140.918 alumnes, 20.490 dels quals consta que són de nacionalitat estrangera (14,54%); Menorca té un total de 9.867 alumnes, 1.626 dels quals són de nacionalitat estrangera (16,48%); a Eivissa hi ha 19.600 alumnes, 4.051 dels quals són estrangers (20,7%), i, finalment, a Formentera hi ha matriculats durant el present curs acadèmic un total de 1.153 alumnes, 232 dels quals són estrangers (20,12%).

Les abreviatures emprades per denominar els diferents tipus de centres existents a les Illes Balears són les següents:

Tipus de centres	
CC	Centre privat concertat
CCEE	Centre concertat d'educació especial
CEE	Centre d'educació especial
CEI	Centre d'educació infantil privat/concertat
CEIP	Centre d'educació infantil i primària
CEPA	Centre d'educació de persones adultes
CIFP	Centre integrat de formació professional
CPFP	Centre privat de formació professional
EA	Ensenyaments artístics
EI	Escola d'idiomes
IES	Institut d'ensenyament secundari

QUADRE 5. ALUMNAT ESPANYOL I ESTRANGER DE LES ILLES BALEARS PER TIPOLOGIA DE CENTRES EDUCATIUS, ILLES I PERCENTATGES. CURS 2013-2014

Tipus de centre	MALLORCA			MENORCA			EIVISSA			FORMENTERA		
	Total alumnat	Estranger	%	Total alumnat	Estranger	%	Total alumnat	Estranger	%	Total alumnat	Estranger	%
Ajuntaments	48	12	25				69	25	36,2			
C	752	116	15,69									
CC	45049	3432	7,62	2685	45	1,68	2519	201	7,98			
CCEE	388	69	17,78									
CEE	77	20	25,97									
CEI	1206	60	4,98	276	40	14,49				43	6	13,95
CEIP	45878	8233	17,95	1759	626	35,59	9624	1860	19,3	706	142	20,11
CEPA	9507	1942	20,43				962	439	45,6			
CIFP	577	55	9,53									
CP	653	187	28,64									
CPFP	561	55	9,8									
EA				102	10	9,8	232	38	16,4			
EI	466	155	33,26	104	15	14,42						
EP	196	63	32,14	25	5	20						
ESCRBC	9	1	11,11									
IES	35551	6088	17,12	4916	885	18	6194	1488	24	404	84	20,79
TOTAL	140918	20490	15,54	9867	1626	16,48	19600	4051	20,7	1153	232	20,12

GRÀFIC 4: ALUMNAT ESTRANGER DE LES ILLES BALEARS PER TIPOLOGIA DE CENTRES EDUCATIUS. CURS 2013-2014

Font: Vidaña, 2014.

La distribució de l'alumnat estranger entre centres educatius de titularitat pública i centres educatius de titularitat privada i concertada manté els percentatges de cursos anteriors. Als centres públics d'infantil, primària i secundària de les Illes Balears hi ha matriculats un total de 22.575 alumnes estrangers, que representen el 85,51% del total, i als centres privats i concertats la matrícula d'alumnat estranger és de 3.824 alumnes, que representen el 14,48 %.

1.4 Alumnat estranger per etapes educatives

L'anàlisi de la distribució de l'alumnat estranger per etapes educatives és una variable interessant perquè l'Administració educativa pugui prendre les mesures corresponents.

QUADRE 6. L'ALUMNAT ESTRANGER EN EL SISTEMA EDUCATIU DE LES ILLES BALEARS DURANT EL CURS 2013-2014, PER ETAPES EDUCATIIVES

Continent	%
Ed.infantil	5010
Ed. primària	8567
ESO	6535
Batxillerat	1293
PQPI	655
Mòduls	1615
CFGM	935
Curs d'accés a CFGS	18

Continent	%
CFGS	378
E. inicials d'adults	397
ESPA	869
Ed. especial	95
Arts plàstiques	18
E. esportius	14

Font: Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats.

L'etapa d'educació infantil al conjunt balear, amb un total de 5.010 alumnes, experimenta un augment important d'alumnat matriculat en relació amb el curs anterior. A partir de l'increment per nacionalitats, podem deduir que molts d'aquests alumnes provenen de famílies procedents de països del continent africà i d'altres àrees mundials del tercer món, atès que aquests col·lectius es troben en processos de reagrupament familiar i, també, hi trobem parelles més joves (entre 20 i 30 anys) en edat de procrear. Es tracta d'un fenomen molt visible en l'àmbit social (carrer, mitjans de transport, etc.) i també constatable en la matrícula dels centres educatius ubicats a les barriades on resideixen.

A l'educació primària també augmenta el nombre d'alumnes matriculats en relació amb l'any anterior amb una xifra de 528 alumnes i un total de 8.567 alumnes.

En canvi, a l'etapa d'ESO, els 6.535 alumnes matriculats mostren una davallada del nombre d'alumnes estrangers i, al mateix temps, s'observa un increment d'alumnat estranger en altres modalitats d'estudis, com PQPI i els mòduls voluntaris (2.270 alumnes), fet que constata la nostra hipòtesi del transvasament d'una part d'aquest alumnat a la via complementària a l'ESO per intentar obtenir el graduat en educació secundària obligatòria.

També la formació professional, a través dels cicles formatius de grau mitjà (935 alumnes) i grau superior (378 alumnes), esdevenen una oferta atractiva per a l'alumnat estranger. Aquest fet constata que són més els alumnes estrangers (1.331 alumnes) els que opten per la integració al món del treball com a sistema d'integració social.

Finalment, constatem que hi ha un total de 1.293 alumnes estrangers matriculats en el batxillerat al sistema educatiu de Balears.

Com en anys anteriors, l'ensenyament en els nivells d'infantil, primària i ESO, amb un total de 20.112 alumnes estrangers, representa el 76,18 %, i la resta d'estudis, amb 6.287 alumnes, representa el 23,81%.

1.5. L'alumnat estranger per sexes

S'observa un increment d'homes matriculats a les diferents modalitats formatives (957) en relació amb el nombre de dones. Per tant, 13.678 homes (51,81%) en relació amb les 12.721 dones (48,18%).

La presència d'homes és superior en els estudis de PQPI i de mòduls voluntaris, així com en els cicles formatius de formació professional.

1.6. L'alumnat estranger de les 17 nacionalitats més representatives

Al quadre 7 hi figura l'evolució de les 17 nacionalitats més representatives fins al present curs 2013-2014 en relació amb el volum d'alumnat estranger. Per seleccionar les nacionalitats s'han agafat, com a mínim, aquelles amb més de 400 alumnes matriculats als centres educatius de les Illes Balears.

QUADRE 7. EVOLUCIÓ DE L'ALUMNAT ESTRANGER DELS 17 PAÏSOS AMB UNA PRESENCIA MÉS GRAN EN EL SISTEMA EDUCATIU DE LES ILLES BALEARS DURANT EL CURS 2013-2014

País	2010	2011	2012	2013	2014
Marroc	4225	4125	4005	3958	6250
Equador	3325	3325	3100	2729	1885
Alemanya	1408	1341	1242	1164	1462
Romania	1042	1152	1139	1112	1426
Colòmbia	2174	2262	2130	1944	1300
Itàlia	394	391	460	513	1269
Regne Unit	1120	1139	1082	984	1224
Argentina	2686	2679	2369	2154	1222
Bulgària	691	747	779	744	918
Bolívia	992	1009	941	925	897
Xina	678	713	703	674	766
Nigèria	270	314	390	417	623
Uruguai	1080	1089	988	893	586
Senegal	385	378	398	428	508
Brasil	674	713	622	557	455
R. Dominicana	429	570	607	655	442
Xile	690	670	607	540	406

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats.

Comparant les xifres del curs anterior amb les de l'actual poden observar el següent:

El fort creixement de l'alumnat marroquí, que manté, de manera destacada, el primer lloc, seguit de l'alumnat equatorià, que experimenta una forta davalla durant el darrer any. L'alumnat alemany passa a ocupar el tercer lloc i desplaça al setè lloc l'alumnat argentí. L'alumnat romanès ocupa el quart lloc, el colombià el cinquè i el italià el sisè. Una altra nacionalitat europea, la búlgara, supera

l'alumnat bolivià i l'uruguaià, que experimenten una davallada significativa. També destaca l'increment de l'alumnat xinès i retrocedeix de manera important l'alumnat rus (de 563 alumnes a 224) i es mantenen percentualment l'alumnat xinès i brasiler.

El canvi important respecte a cursos anteriors és la pujada important d'alumnat d'altres nacionalitats i àrees mundials que, fins a aquest curs, no havien entrat a la llista anterior però que superen certes nacionalitats esmentades anteriorment i, per tant, de cara al proper curs s'hi hauran d'incloure per analitzar-ne l'evolució.

Podem establir dos conjunts de països en funció del nombre d'alumnes:

Grup 1	alumnes	Grup 2	alumnes
Itàlia	1.269	França	275
Níger	623	Perú	273
Senegal	508	Filipines	270
Polònia	309	Índia	238
		Paraguai	238

1.7. Alumnat estranger per països de procedència

En aquest darrer apartat recollim l'alumnat estranger de cadascun dels 126 països de procedència i la seva distribució per illes durant el curs 2013-2014.

QUADRE 8. ALUMNAT ESTRANGER EN EL SISTEMA EDUCATIU DE LES ILLES BALEARS DURANT EL CURS 2013-2014 PER PAÏSOS DE PROCEDÈNCIA I DISTRIBUCIÓ PER ILLES

País	Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Afganistan	11	11			
Albània	7	5		2	
Alemanya	1462	1214	33	206	9
Algèria	174	135	8	24	7
Andorra	4	1	2	1	
Angola	1	1			
Antilles Neerlandeses	2	2			
Aràbia Saudita	2	2			
Argentina	1222	976	50	169	27
Armènia	21	10		11	
Austràlia	4	4			
Àustria	59	48	4	7	
Bangla Desh	36	32	4		
Bèlgica	79	49	1	29	
Benín	4	4			

País	Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Bielorússia	7	7			
Bolívia	897	768	98	29	2
Bòsnia i Hercegovina	13	11	1	1	
Brasil	455	287	59	102	7
Bulgària	918	853	29	34	2
Burkina Faso	19	19			
Camerun	28	28			
Canadà	17	13	1	3	
Cap Verd	3	2		1	
Colòmbia	1300	1050	77	155	18
Corea del Nord	4	4			
Costa d'Ivori	5	5			
Costa Rica	6	3	1	2	
Croàcia	4	3	1		
Cuba	232	199	21	11	1
Dinamarca	63	57		6	
Egipte	6	6			
El Salvador	17	14	1	2	
Equador	1885	1314	131	433	7
Eritrea	2	2			
Eslovàquia	37	33		4	
Eslovènia	4	3		1	
Estats Units	98	81	6	10	1
Estònia	5	3		2	
Etiòpia	1	1			
Filipines	270	127	22	121	
Finlàndia	13	11	1	1	
França	275	175	14	79	7
Gabon	1	1			
Gàmbia	21	17	4		
Geòrgia	7	7			
Ghana	60	60			
Grècia	9	7	1	1	
Guatemala	7	7			
Guinea	78	75	1	2	
Guinea Bissau	12	6		6	
Guinea Equatorial	57	45	10	2	
Hondures	20	19	1		
Hong Kong	1	1			
Hongria	49	37	1	11	
Illes Verges	1			1	
Índia	238	223	4	11	
Indonèsia	3	3			

País	Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Iran	4	4			
Irlanda	40	29	3	8	
Israel	20	8		12	
Itàlia	1269	878	87	261	43
Iugoslàvia	3	3			
Japó	11	5	3	3	
Jordània	4	4			
Kazakhstan	2	2			
Kenya	6	6			
Kirguizistan	1	1			
Letònia	14	11	1	2	
Líban	3	3			
Líbia	4	2	1	1	
Lituània	31	25	2	3	1
Luxemburg	1	1			
Macau	1	1			
Malàisia	2	1	1		
Mali	117	111		6	
Malta	1			1	
Marroc	6250	4736	429	1027	58
Martinica	1	1			
Mauritània	19	5	13	1	
Mèxic	46	33	9	4	
Moçambic	1	1			
Moldàvia	42	40		2	
Montenegro	1	1			
Namíbia	1	1			
Nepal	32	28	2	2	
Nicaragua	22	17	5		
Níger	22	22			
Nigèria	623	621	1	1	
Noruega	17	17			
Nova Zelanda	1	1			
Països Baixos	194	119	5	70	
Pakistan	157	156	1		
Panamà	9	4	2	3	
Paraguai	238	130	5	103	
Perú	273	204	41	28	
Polònia	359	318	5	36	
Portugal	161	124	16	21	
Puerto Rico	1	1			
Regne Unit	1224	808	175	241	
Rep. de Macedònia	5	5			

País	Balears	Mallorca	Menorca	Eivissa	Formentera
Rep. del Congo	4	4			
Rep. Dominicana	442	360	31	50	1
Romania	1426	902	81	414	29
Rússia	224	201	9	14	
Rwanda	2	2			
Sàhara Occidental	11	11			
Sao Tomé i Príncipe	2	2			
Senegal	508	463	15	30	
Sèrbia	7	6	1		
Síria	2			2	
Sri Lanka	8	6		2	
Sud-àfrica	11	11			
Suècia	68	51	2	15	
Suïssa	66	48	2	15	1
Tailàndia	14	6	4	3	1
Tanzània	1	1			
Túnisia	7	7			
Turquia	15	14	1		
Ucraïna	193	173	1	19	
Uganda	1	1			
Uruguai	586	462	30	86	6
Veneçuela	157	128	12	17	
Vietnam	3	3			
Xile	406	363	13	28	2
Xina	766	696	30	40	2
TOTAL	26399	20490	1626	4051	232

Font: Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats.

Mallorca acull un total d'alumnat estranger de 126 nacionalitats. Hi destaquen, des del punt de vista quantitatiu, les següents: Marroc (4.736), Equador (1.314), Alemanya (1.214), Colòmbia (1.050), Argentina (976), Romania (902), Itàlia (878), Regne Unit (808) i Bolívia (768).

Menorca acull un total d'alumnat estranger de 63 nacionalitats. Hi destaquen, des del punt de vista quantitatiu, les següents: Marroc (429), Regne Unit (175), Equador (131), Bolívia (98), Itàlia (87) i Romania (81).

Eivissa acull un total d'alumnat estranger de 70 nacionalitats. Hi destaquen, des del punt de vista quantitatiu, les següents: Marroc (1.027), Equador (433), Romania (414), Itàlia (261), Regne Unit (241), Alemanya (206), Argentina (169), Colòmbia (155), Filipines (121), Paraguai (103) i Brasil (102).

Formentera acull un total d'alumnat estranger de 21 nacionalitats diferents, dins les quals destaquen les següents: Marroc (58), Itàlia (43), Romania (29), Argentina (27) i Colòmbia (18).

2. ESTUDI DELS RESULTATS ACADÈMICS DE L'IES BENDINATA ESO I BATXILLERAT

L'experiència docent ens diu que l'alumnat que obté uns bons resultats acadèmics té més avantatges de cara a l'èxit social, laboral i cultural i que, per contra, l'alumnat que fracassa en el sistema educatiu o abandona els estudis sol presentar un recorregut laboral i social més incert. En conseqüència, l'èxit escolar podem dir que és un mecanisme important d'integració al món laboral, social i cultural.

Una altra premissa que cal tenir present és la idea que tots els alumnes no es troben en les mateixes condicions de partida dins el sistema educatiu. Generalment la situació socioeconòmica de la família és un element important a tenir present per garantir una educació amb igualtat d'oportunitats, i, en el cas de l'alumnat balear, cal afegir la necessitat de compensar les diferències culturals, lingüístiques, etc., de l'alumnat nouvingut (peninsular i estranger). Les pàgines anteriors són un reflex d'aquesta diversitat d'alumnat present als centres educatius de les Illes Balears.

Per això, cal reivindicar accions, estratègies i recursos per atendre aquesta enorme diversitat i compensar les desigualtats de partida existents en el sistema educatiu de les Illes Balears, per millorar els resultats acadèmics de tots els alumnes i garantir l'èxit escolar.

En aquesta línia ens hem apropiat a la realitat d'un institut de Mallorca ubicat al municipi de Calvià, l'IES Bendinat, per analitzar els resultats acadèmics dels grups que durant el curs 2012-2013 feren 4t d'ESO i 2n de batxillerat, per comprovar si la nacionalitat és un factor important en relació amb les notes i la titulació i, per tant, en la promoció educativa a etapes o nivells superiors.

2.1. El context: el municipi de Calvià

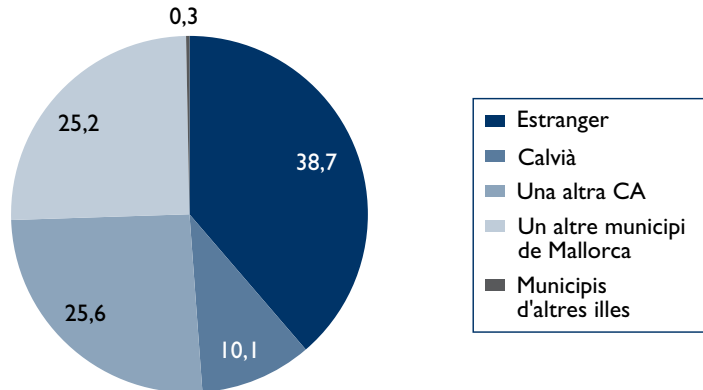
La demografia balear és molt peculiar i, en el cas del municipi de Calvià, presenta unes característiques molt específiques que expliquen les dades que presentem a continuació.

Així, segons l'INE, la població de les Illes Balears, durant l'any 2013, és d'1.111.674 habitants, el 20,19% dels quals són estrangers i tan sols el 54,54% de la població ha nascut a la comunitat autònoma de les Illes Balears.

El municipi de Calvià, constituït per un gran nombre de nuclis de població propers a la costa, a més dels nuclis històrics de Calvià vila i es Capdellà, s'ha convertit durant les tres darreres dècades en el segon municipi amb més habitants de les Illes Balears després de Palma. Així, l'any 2013, els seus residents eren 50.272, dels quals eren estrangers, el 38,7%.

Si aprofundim encara més en les característiques demogràfiques del municipi (IBESTAT) ens aporten informacions molt curioses, com les següents:

- Únicament 5.301 residents han nascut al municipi de Calvià.
- Un total de 13.407 residents provenen d'altres comunitats autònomes.
- Un total de 13.177 persones d'altres municipis de l'illa de Mallorca han fixat la seva residència a Calvià.
- I, finalment, un total de 159 residents de Calvià provenen de municipis de les altres illes.

GRÀFIC 5: LA POBLACIÓ RESIDENT AL MUNICIPI DE CALVIÀ PER LLOC DE NAIXEMENT. ANY 2013

Font: IBESTAT.

2.2. L'IES de Bendinat

L'IES Bendinat és un centre educatiu recent (2003), que està situat dins la urbanització del mateix nom al municipi de Calvià, just al límit amb el terme municipal de Palma (barriada de Sant Agustí). Aquest fet, juntament amb la llunyania d'instituts dins el municipi de Palma en relació amb aquesta barriada perifèrica, sempre ha motivat problemes d'escolarització atès que es tracta de zones escolars diferents. Les famílies de Palma no entenen per què els seus fills no poden accedir a l'Institut de Bendinat situat a tan sols 2 o 3 km del seu domicili.

L'alumnat matriculat a l'IES Bendinat és molt variat, ja que prové dels nuclis de població de Calvià, es Capdellà, Palmanova i Bendinat. També ho és la seva procedència per nacionalitat i, en general, des del punt de vista socioeconòmic, es tracta, majoritàriament, de famílies de classe mitjana i també de classe mitjana-alta (fills de famílies amb progenitors altament qualificats, pilots, metges i empresaris turístics) com es pot observar en molts habitatges d'aquesta part de l'illa de Mallorca.

2.2.1. Oferta educativa de 4t d'ESO i 2n de batxillerat

L'Institut de Bendinat, durant el curs 2012-2013, ha tingut un total de 6 grups de 4t d'ESO (5 d'ordinaris i 1 de PDC), amb una matrícula de 126 alumnes, i 5 grups de 2n de batxillerat, amb un total de 143 alumnes. En total, el nostre estudi s'ha basat en els resultats acadèmics de 269 alumnes d'aquests dos cursos de final d'etapa educativa.

La metodologia de treball ha consistit a treure del XESTIB una llista d'alumnes de 4t d'ESO i de 2n de batxillerat del curs 2012-2013 amb les notes finals obtingudes (juny i setembre) i una altra llista amb la nacionalitat dels alumnes per cercar la correlació alumne – nota mitjana – nacionalitat.

Cal especificar que una part de l'alumnat presenta la doble nacionalitat, fet que s'explica en part pel temps que fa que viuen a Mallorca, o bé per la nacionalitat d'uns dels pares. Des del nostre punt de vista, el fet d'haver obtingut la nacionalitat espanyola és un dels trets definidors del nivell d'integració.

Altres dos factors que, des del nostre punt de vista, contribueixen a un bon nivell d'integració són:

- a) L'existència de famílies mixtes amb progenitors espanyol i estrangera o viceversa, que analitzem en aquest estudi.
- b) I, el factor temps que fa que resideixen a Mallorca o, dit d'una altra manera, la seva entrada al sistema educatiu de les Illes Balears.

Juntament amb les llistes, en l'elaboració d'aquest treball, cal destacar la col·laboració del cap d'estudis adjunt de l'IES Bendinat, Manel Suárez, a través del qual hem sabut que la majoria d'alumnes matriculats en aquests dos nivells educatius ja fa temps que estan escolaritzats en el sistema educatiu de les Illes Balears i que els d'incorporació més recent, com els alumnes de l'Europa de l'Est, tenen molta facilitat per integrar-s'hi des del punt de vista curricular, lingüístic, etc.

a) Alumnat de 4t d'ESO de l'IES Bendinat (Curs 2012 -2013)

Els centres educatius del municipi de Calvià, tant d'infantil i primària com d'ESO, reben, per tant, un alumnat molt divers des del punt de vista nacional, cultural, lingüístic, social, etc., i una de les tasques fonamentals és integrar aquesta diversitat humana en un projecte de comunitat i de poble amb una identitat que es va creant amb la incorporació de nous residents.

Un bon exemple d'això és l'alumnat que cursa estudis a l'IES de Bendinat. Per això, a continuació presentam la composició per nacionalitat de l'alumnat de 4t d'ESO i de 2n de batxillerat.

L'IES Bendinat, durant el curs 2012-2013, tenia un total de 6 grups de quart d'ESO, cinc d'alumnat ordinari (A, B, C, D i E) i un grup de diversificació curricular.

La distribució de l'alumnat de 4t d'ESO per grup és la següent: A (25), B (24), C (25), D (26), E (26) i PDC (13).

En total 139 alumnes cursaren aquest nivell educatiu, 97 dels quals són de nacionalitat espanyola i 42 de nacionalitat estrangera. Per tant, el 30,21% són alumnes estrangers, 24 dels quals són de la Unió Europea, 4 de l'Europa de l'Est, 14 de Llatinoamèrica i 1 d'Àsia.

Pel que fa a la nacionalitat, recollida al quadre 9, s'observen un total de 17 nacionalitats diferents, entre les quals destaquen pel volum d'alumnes les següents: Regne Unit (9), Alemanya (6), Argentina (4), Països Baixos (3), Ucraïna (3) i Colòmbia (3).

En conjunt, la presència més gran d'alumnat procedent d'altres països de la Unió Europea difereix substancialment del seu equivalent en la majoria d'instituts de les Illes Balears, en els quals la presència d'alumnat procedent del tercer món és majoritària.

QUADRE 9. NACIONALITATS DE L'ALUMNAT ESTRANGER DE 4T D'ESO DE L'IES BENDINAT. CURS 2012-2013

Nacionalitat	Alumnes
Regne Unit	9
Alemanya	6
Països Baixos	3
Finlàndia	2
Polònia	2
Dinamarca	1
Suècia	1
Ucraïna	3
Bulgària	1
Argentina	4
Colòmbia	3
Perú	2
Bolívia	1
Equador	1
Brasil	1
Mèxic	1
Filipines	1
17 nacionalitats	42 alumnes

Font: XESTIB.

b) Alumnat de 2n de batxillerat de l'IES Bendinat (curs 2012 -2013)

L'IES Bendinat, durant el curs 2012-2013, tenia un total de 5 grups de 2n de batxillerat (A, B, C, D i E).

La distribució de l'alumnat de 2n batxillerat per grups és la següent: A (33), B (19), C (31), D (24) i E (24).

En total 143 alumnes cursaren aquest nivell educatiu, 108 dels quals són de nacionalitat espanyola i 35 de nacionalitat estrangera. Per tant, el 24,47% són alumnes estrangers. Pràcticament la totalitat són de països de la Unió Europea (25). Llatinoamèrica (2) i l'Europa de l'Est (2) únicament aporten 4 alumnes.

La diferència entre els 35 alumnes de nacionalitat estrangera i els 29 que consideram al nostre estudi radica en el fet que 6 ja han obtingut la nacionalitat espanyola i, per tant, els consideren espanyols.

Pel que fa a la nacionalitat, recollida al quadre 10, s'observen un total d'11 nacionalitats diferents, entre les quals destaquen pel volum d'alumnes les següents: Regne Unit (9), Alemanya (6), Bèlgica (3), Itàlia (3) i Bulgària (3).

També, en el cas de l'alumnat estranger, majoritàriament d'altres països de la UE, que cursa estudis de 2n de batxillerat, la procedència difereix radicalment de la majoria d'instituts de les Illes Balears.

QUADRE 10. NACIONALITATS DE L'ALUMNAT ESTRANGER DE 2N BATXILLERAT DE L'IES BENDINAT. CURS 2012-2013

Nacionalitat	Alumnes
Regne Unit	9
Alemanya	6
Bèlgica	3
Itàlia	3
Països Baixos	1
Dinamarca	1
Suècia	1
França	1
Bulgària	2
Argentina	1
Xile	1
11 nacionalitats	29 Alumnes

Font: XESTIB.

2.2.2. Estudi de llinatges de l'alumnat de 4t d'ESO i 2n batxillerat de l'IES Bendinat

Per a l'anàlisi de la integració de l'alumnat nascut fora de les Illes Balears (altres comunitats autònomes espanyoles i països estrangers) dins un centre educatiu de secundària com és l'IES Bendinat, hem volgut centrar l'atenció en els llinatges per concloure la gran diversitat de situacions o composicions familiars (matrimonis mixts).

Els quadres següents resumeixen la gran diversitat present en els nivells estudiats (4t d'ESO i 2n de batxillerat).

QUADRE 11. ESTUDI DELS LLINATGES DE L'ALUMNAT DE 4T D'ESO DE L'IES BENDINAT. CURS 2012-2013

4t ESO	Mallorquins	Peninsulars	Mixts	Estrangers
A	6	8	4	7
B	3	10	5	6
C	8	5	7	5

4t ESO	Mallorquins	Peninsulars	Mixts	Estrangers
D	4	6	5	11
E	3	11	7	5
PDC	0	4	2	7
	24	44	30	41

Font: Elaboració pròpia a partir de les llistes d'alumnes (XESTIB).

QUADRE 12. ESTUDI DE LLINATGES DE L'ALUMNAT DE 2N BATXILLERAT DE L'IES BENDINAT. CURS 2012-2013

Mallorquins	Peninsulars	Mixtes	Estrangers
12	9	5	9
5	5	4	8
9	6	7	6
7	10	6	3
6	5	3	9
39	35	25	35

Font: Elaboració pròpia a partir de les llistes d'alumnes (XESTIB).

Per ser conscients de la gran varietat i diversitat de llinatges presents en aquests grups d'alumnes, al quadre 13 recollim una petita mostra seguint la classificació: procedents de les Illes Balears, d'origen peninsular o bé llinatges estrangers. En aquest punt volem destacar la importància de la família i dels seus valors en l'educació dels fills, independentment del context social, cultural i nacional. Per tant, aquesta informació esdevé molt útil pels educadors per conèixer millor la realitat vital de l'alumnat.

QUADRE 13. EXEMPLES DE LLINATGES DE L'ALUMNAT DE L'IES BENDINAT DE 4T D'ESO I 2N DE BATXILLERAT. CURS 2012-2013. PER ÀREA DE PROCEDÈNCIA (BALEAR, PENINSULAR I ESTRANGERA)

Balears	Peninsulars	Estrangers
Albertí	Aguilera	Benevento
Alorda	Alonso	Búa
Bauçà	Alvarez	Chazarra
Campins	Benitez	Colbrook
Camps	Escudero	Conles
Costa	Fernández	El Kounni
Ferrà	Gallego	Godbehear
Ferrer	Gómez	Goverts
Huguet	Gutierrez	Holaskova
Pons	Jimenez	Huaman
Porcel	Juárez	Karakus
Prats	Lopez	Lehmann
Reynés	Marín	Leigh

Balears	Peninsulars	Estrangers
Ripoll	Martín	Leinung
Sanz	Pardo	Magnier
Sanz	Ramos	Mccrae
Sastre	Rodríguez	Oconnor
Serra	Ruíz	Pavlov
Soler	Sánchez	Van der Outenaar
Torres	Serrano	Zemouri

Font: XESTIB.

De l'estudi dels llinatges dels alumnes que cursaven estudis a 4t d'ESO i 2n de batxillerat a l'IES de Bendinat durant el curs 2012-2013, podem extreure les conclusions següents:

- Un total de 73 alumnes tenen els dos llinatges estrangers. Per tant, això implica que el 27,03% del total són de pares o famílies estrangeres.
- D'altra banda, es veu que 56 alumnes (el 20,74% del total) presenten llinatges mixts estranger i espanyol (balear o peninsular). Per tant, un dels progenitors és estranger. Aquest és un bon indicador d'integració social a les Illes Balears. Fent una sumatòria d'aquestes dues columnes podem deduir que la meitat de l'alumnat que finalitza els seus estudis d'ESO i batxillerat a Bendinat tenen el pare, la mare o els dos progenitors estrangers.
- Els alumnes que es podrien considerar autòctons de l'arxipèlag balear, és a dir, els que tenen progenitors amb llinatges d'origen balear, sumen un total de 63 alumnes i representen el 23,3% de l'alumnat o, dit d'una altra manera, un de cada quatre alumnes és de famílies amb avantpassats de les Illes Balears.
- I, per concloure l'anàlisi dels llinatges de l'alumnat, s'observa que 78 alumnes tenen els llinatges d'origen peninsular, és a dir, malgrat que hagin nascut a les Illes Balears, el 28,8% tenen famílies que provenen d'altres comunitats autònomes.

Convé recordar certs conceptes que ens ajuden a entendre millor el que està succeint i ajuden a comprendre millor la importància dels matrimonis mixts en la integració entre persones procedents de diverses cultures o nacionalitats.

Podem parlar de «generació» per fer referència als col·lectius immigrants en relació amb el lloc de naixement i edat:

- 1a generació: són els immigrants estrangers instal·lats a les Illes Balears amb més de 16 anys.
- 2a generació: són els fills d'estrangers nascuts a les Illes Balears.

Generació I i ½ (u i mig) són els joves que han nascut en un país diferent de les Illes Balears i que han estat educats, almenys parcialment, a la comunitat autònoma de les Illes Balears. A vegades, empram el sinònim d'alumnat d'incorporació tardana.

2.2.3. Els resultats acadèmics de l'alumnat estranger matriculat a 4t d'ESO i 2n de batxillerat de l'IES de Bendinat en el curs acadèmic 2012-2013

En conjunt, els resultats acadèmics de l'alumnat de l'IES Bendinat en els dos nivells terminals (4t d'ESO i 2n de batxillerat) presenten un percentatge de promoció i, en conseqüència, d'èxit escolar per damunt de la mitjana balear, que l'any 2012 se situava en el 75,1% a l'ESO i el 47,9% a batxillerat.

Els factors que influeixen en aquests resultats es deuen a molts factors, d'una banda, de tipus extern, com ara la procedència socioeconòmica dels alumnes, la importància que les famílies donen a l'educació dels fills, la formació prèvia als centres d'origen i, de l'altra, del mateix centre, com una bona preparació acadèmica, un sistema d'agrupament d'alumnes que respecta, fins a la seva integració al centre, els agrupaments d'origen, la participació en nombrosos programes d'intercanvi i dinamització del centre, una preocupació per la qualitat educativa, etc.

Ara bé, el nostre estudi no pretén analitzar aquests indicadors que fan de l'IES Bendinat un referent dins l'educació pública de les Illes Balears; la nostra hipòtesi de treball és constatar o no si els resultats acadèmics es donen en el conjunt de l'alumnat matriculat o si el factor nacionalitat (espanyola o estrangera) és un indicador diferencial.

Per això, hem recollit la nota mitjana de l'alumnat estranger al final de les dues etapes educatives, ESO i batxillerat, per poder comparar-la amb la resta de l'alumnat de nacionalitat espanyola.

La lectura del quadre 14, en el qual es recull la nota mitjana de tot l'alumnat estranger matriculat a 4t d'ESO i 2n batxillerat de l'IES Bendinat, és bastant positiva, ja que únicament un 15% no obté el 5 de nota mitjana i, per tant, es promociona el 85% de l'alumnat. Tenim en compte que la mitjana balear de promoció a 4t d'ESO se situa en el 79%, l'alumnat estranger de Bendinat supera aquest percentatge en un 6%.

En relació amb 2n de batxillerat, es donen xifres similars dels 129 alumnes que finalitzen els seus estudis de 2n de batxillerat, sense considerar els que no es presenten o els que durant el curs canvien de centre. Obtenen una avaluació positiva un total de 104 alumnes. Per tant, el 80,6 % es promocionen.

Dels 143 alumnes de 2n de batxillerat, 12 abandonaren els estudis abans de final de curs (6 de nacionalitat espanyola i 6 d'altres nacionalitats). Es tracta d'alumnes repetidors o bé que en les avaluacions inicials obtingueren notes molt baixes, i, probablement per això, les famílies decidiren fer un canvi de centre durant el curs escolar per intentar que millorassin els resultats acadèmics, fet que difícilment dóna bons fruits. Pel que fa al nostre estudi, la nacionalitat tampoc resulta un element diferenciador clau en aquesta qüestió.

Segons Manel Suárez, cap d'estudis adjunt, s'observa «un alt rendiment pel que fa a l'alumnat procedent de països de l'Europa de l'Est» i la «incorporació d'aquest alumnat (búlgar, romanès, ucraïnès, rus, etc.) es fa en l'àmbit curricular sense problemes, fins i tot, quant a l'aprenentatge del català», que provoca una autèntica dificultat en alumnes d'altres nacionalitats, sobretot l'anglesa.

QUADRE 14. NOTA MITJANA FINAL DE L'ALUMNAT ESTRANGER MATRICULAT A 4T D'ESO I 2N DE BATXILLERAT DE L'IES BENDINAT. CURS 2013-2014

País	Total	Notes mitjanes																			
		18	8	7,5	7,4	6,6	6,3	6,2	6	6	6	6	5,6	5,5	5,4	5,3	5,2	4,7	3,7	3,4	
Regne Unit	18																				
Alemanya	12	9,3	7,5	7,4	6,7	6,5	6,1	6	6	6	6	5,3	5	4,2							
Països Baixos	5	7,5	7,4	6,9	6,1	6															
Bèlgica	3	8	6	5,7																	
Itàlia	3	6	5	4,8																	
Finlàndia	2	6,9	5,8																		
Polònia	2	8	7,1																		
Dinamarca	2	8,5	8,2																		
Suècia	2	8,5	4																		
França	1	5,1																			
Bulgària	3	8,4	5,7	5,6																	
Ucraïna	3	8,3	7,4	7																	
Argentina	5	7,1	5,7	5	4,6	3,8															
Colòmbia	3	7,2	5,4	4,8																	
Perú	2	5,4	5,4																		
Bolívia	1	4,1																			
Equador	1	5,7																			
Brasil	1	6,2																			
Mèxic	1	6,6																			
Xile	1	5,4																			
Filipines	1	6,9																			
TOTAL	72																				

Font: Elaboració pròpia a partir del XESTIB.

L'alumnat llatinoamericà no és gaire important quantitativament, i tampoc presenta dificultats per seguir les classes.

Els pocs alumnes xinesos, d'altres nivells educatius, tampoc no presenten dificultats significatives malgrat la diferència cultural i idiomàtica i el seu rendiment a ciències és destacable.

Hi ha un fet també constatable en aquest institut i en altres de les Illes Balears, que ha estat l'efecte de la crisi en les famílies en general. En el cas de Bendinat la crisi ha afectat les de classe social adinerada, que han patit greus conseqüències a causa de la crisi, ja que ha afectat els seus negocis (turístic, de la construcció, de restauració, comercials, immobiliari, etc.) i té efectes sobre els seus fills, alumnes de l'IES, en el rendiment, l'actitud, les baixes o canvis de centre per manca de rendiment, la dispersió, la manca de recursos econòmics, etc.

Els anys de residència a les Illes Balears, i en conseqüència, la incorporació des de fa anys al sistema educatiu de les Illes també té efectes positius en l'èxit escolar, ja que generalment s'ha aconseguit el domini oral i escrit de les llengües oficials de la comunitat autònoma de les Illes Balears. Pel que fa al català han tingut més dificultat, ja que el context del municipi de Calvià no és gaire propici a la utilització del català com a llengua vehicular en l'àmbit social, fet que es demostra precisament amb la presència de famílies a 4t d'ESO i batxillerat amb llinatges propis de les Illes Balears (només 63 alumnes tenen els dos llinatges autòctons i representen el 23,3% del total de famílies).

En general, trobam que encara són vàlids els indicadors que recollirem a l'Anuari de l'Educació de l'any 2006 relatius a la diferenciació de resultats acadèmics entre l'alumnat nouvingut i l'alumnat autòcton i, per tant, els volem presentar a continuació perquè poden ajudar els docents en la seva tasca diària d'atendre alumnat procedent d'altres països i àrees mundials:

- El temps d'incorporació al sistema educatiu de les Illes Balears.
- La situació d'alumnat d'incorporació tardana.
- La diacronia amb els sistemes educatius d'origen.
- La influència de la família.
- Les dificultats lingüístiques.
- L'interès per l'escola o institut i el seu comportament en general.
- La comunicació amb el professorat.

També, en relació amb l'alumnat estranger majoritari a l'IES Bendinat, és a dir, l'alumnat del Regne Unit, a l'Anuari de l'Educació de l'any 2007 férem un estudi que pot ajudar a comprendre determinats trets específics que encara avui en dia manté en l'esmentat centre educatiu i, pensam que es poden observar en la resta d'escoles i instituts del municipi de Calvià.

Tant la direcció del centre com el professorat coincideixen, fins i tot set anys després, que es tracta d'un col·lectiu amb unes peculiaritats especials pel que fa a la integració escolar i, en relació amb les persones d'aquesta nacionalitat que resideixen a les Illes Balears, que presenten unes actituds diferents relatives a la integració social.

El nostre argument en aquest respecte vincula aquesta manera d'afrontar la convivència amb persones d'altres nacionalitats amb el model de segregació que caracteritza l'acollida de les persones d'altres països l'àrea anglosaxona i també amb les possibilitats que proporciona l'anglès i, en general, la preeminència de la seva cultura al món, a més de la revolució dels transports, de la tecnologia i de les comunicacions que els permet viure a les Illes Balears però estar constantment vinculats al seu país d'origen. Aquesta circumstància també és vàlida per moltes altres nacionalitats estrangeres.

Moltes famílies del Regne Unit viuen en urbanitzacions de Calvià, amb veïns de la mateixa nacionalitat i disposen dels seus negocis i botigues pròpies, fets que fan que no necessitin pràcticament sortir del col·lectiu propi.

Els fills i filles quan es troben en un institut com Bendinat, amb un nombre important de companys de la mateixa nacionalitat, tendeixen a conuiu-hi de manera separada de la resta. Això s'observa a l'entrada i sortida del centre, així com durant el temps d'esplai. Des del punt de vista educatiu, un dels millors exemples es troba en la poca acceptació que té per aquestes famílies la llengua catalana que troben que no és necessària, perquè la consideren local i amb poca projecció per al futur dels seus fills i també per als adults com a residents a les Illes.

Pensem que aquesta és la imatge de fa set anys. A través de l'estudi dels resultats acadèmics, els alumnes procedents del Regne Unit que arriben als nivells de 4t d'ESO i, sobretot, 2n de batxillerat sortosament han superat aquest handicap, fet que els ha permès superar les matèries lingüístiques de les dues llengües cooficials de la comunitat autònoma de les Illes Balears i, per tant, obtenir la titulació corresponent.

3. CONCLUSIONS

1. En relació amb el curs anterior, l'augment d'alumnat estranger s'observa principalment en les etapes no obligatòries i vinculades a la formació professional (PQPI, mòduls voluntaris) i en l'etapa d'educació infantil també s'incrementa l'alumnat estranger. Aquests alumnes provenen de famílies procedents de països del continent africà i d'altres àrees mundials del tercer món, atès que són aquests col·lectius els que es troben en processos de reagrupament familiar i, també hi trobem parelles més joves (entre 20 i 30 anys) en edat de procrear. Es tracta d'un fenomen molt visible en l'àmbit social (carrer, mitjans de transport, etc.) i també constatable en la matrícula dels centres educatius ubicats a les barriades on resideixen.
2. Continua el retorn de la població estrangera als països d'origen, generalment famílies senceres amb menors en edat d'escolaritat obligatòria, especialment destacable és el cas dels llatinoamericans. Per primera vegada, l'alumnat africà supera el procedent del continent americà, a causa del retorn d'una part significativa de l'alumnat llatinoamericà. Juntament amb aquest retorn de població estrangera, s'incrementa l'emigració de població balear cap a altres països per raons bàsicament laborals.
3. L'alumnat de nacionalitat estrangera matriculat a l'IES Bendinat al final de les dues etapes, a 4t d'ESO i a 2n de batxillerat, durant el curs 2012-2013, no presenta diferències significatives

respecte de l'alumnat espanyol pel que fa als resultats acadèmics. Al contrari, molts dels 72 alumnes estrangers d'aquests nivells terminals d'estudis (obligatori i postobligatori) obtenen una mitjana de notes superiors a les dels autòctons, fet en el qual influeixen, evidentment, les expectatives familiars i el repte que suposa sobretot l'àmbit de coneixement lingüístic.

4. L'èxit escolar de l'alumnat estranger matriculat al sistema educatiu de les Illes Balears depèn de molts factors. Cal destacar que el temps d'incorporació al sistema educatiu de les Illes Balears influeix de manera notable en la integració i l'èxit escolar de l'alumnat estranger i també el nivell socioeconòmic de les famílies (entorn familiar, expectatives, mesures de suport, etc.) i, de manera complementària, la nacionalitat de procedència de les famílies, ja que en el cas de Bendinat la majoria d'alumnes són de països de la Unió Europea, un petit percentatge de l'Europa de l'Est i de Llatinoamèrica i, pocs d'altres indrets mundials.
5. Ara que els indicadors de la crisi econòmica comencen a millorar, la Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats hauria de recuperar els diferents programes d'integració que tan bons resultats han donat en cursos anteriors (tallers interculturals, mesures de reforç lingüístic, dotació de professorat específic de suport a la integració dels nousvinguts, etc.)
6. I, finalment, cal destacar la complexitat de la comunitat educativa de l'IES Bendinat, que mostra el fet de la nostra anàlisi: un total de 73 alumnes tenen els dos llinatges estrangers, per tant, això implica que el 27,03% del total són de pares o famílies estrangeres i únicament 63 alumnes (23,3% del total) presenten els dos llinatges d'origen balear.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

AA. VV. (2010). **Fracàs i abandonament escolar a Espanya**. Obra Social La Caixa. Col·lecció Estudis Socials. Núm. 29. Barcelona.

Alcaraz de Sotomajor Posadillo, Alberto (2007). **El rendimiento académico de los alumnos inmigrados en España: un estudio de caso**. Tesis doctoral.

IBESTAT. Institut d'Estadística de les Illes Balears. www.ibestat.info/ibestat

Vidaña, L. (2006). El creixement de l'alumnat estranger a les Illes Balears durant el curs 2005-2006. Una aproximació als resultats acadèmics de l'alumnat estranger. Curs 2005-2006. Pàg. 196-236. *Anuari de l'Educació de les Illes Balears 2006*. www.uib.anuari.es

Vidaña, L. (2007). Educació i immigració a les Illes Balears: característiques i anàlisi evolutiu. Pàg. 96-137. *Anuari de l'Educació de les Illes Balears 2007*. www.uib.anuari.es